

**Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини**

Затверджено
на засіданні вченої ради університету
«06» 09 2016р. протокол № 1;
Голова вченої ради університету,
ректор проф. О.І Безлюдний

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Освітня кваліфікація - Бакалавр освіти

**Спеціальність - 014.03 Середня освіта (Історія)
з предметною спеціалізацією: 014.07 Середня освіта (Географія)**

**Професійна кваліфікація: вчитель історії основної (базової) школи,
вчитель географії**

Умань – 2016

Тип диплому та обсяг програми		Одиничний ступінь, 240 кредитів ЄКТС
Вищий навчальний заклад		Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Акредитаційна інституція		Міністерство освіти і науки України Національна агенція забезпечення якості вищої освіти
Період акредитації		Програму впроваджено у 2016 році, акредитовано на 10 років. Ліцензія Серія НД-II №2479787
Рівень програми		FQ – ENEA – перший цикл, QF-LLL – 6 рівень, НРК – 6 рівень.
A	Мета програми	
	Забезпечення наукової і професійної (теоретичної та практичної) підготовки конкурентоспроможного компетентного фахівця, здатного реалізувати професійну діяльність у загальноосвітньому закладі, забезпечувати різні форми здобуття освіти базового рівня та поглиблювати інструментальні знання та когнітивні уміння шляхом навчання за магістерською програмою	
B	Характеристика програми	
1	Предметна область, напрям	Освіта, історія, мультидисциплінарний; галузь знань – Історія та дотичні дисципліни – архівознавство, джерелознавство, філософія, педагогіка, психологія, історія світових цивілізацій, методика викладання історії; знання іноземної мови. Освіта – 35%; історія - 45%, дотичні – 10%; іноземна мова – 5%.
2	Фокус програми: загальна/ спеціальна	Акцент на проектуванні і здійсненні освітнього процесу з урахуванням сучасної соціокультурної ситуації і рівня розвитку особистості за напрямом підготовки «Історія». Акцент на архівознавчій та джерелознавчій діяльності, використанні первинних та вторинних джерел, документів з суспільно-історичних, соціокультурних, інтеграційних проблем Європи, історіографії критично.
3	Орієнтація програми	Програма спрямована на оволодіння фундаментальними знаннями історії, навичками наукового дослідження. Орієнтована на глибоку спеціальну підготовку, науковців, учителів історії, працівників державних установ та громадських організацій, ініціативних фахівців, здатних генерувати нові ідеї та знання на базі сучасних досягнень науки, готових до безперервного і актуального навчання.
4	Особливості програми	Міждисциплінарна та багатoproфільна підготовка фахівців, що володіють науковим інструментарієм для теоретичних та експериментальних досліджень та практичної діяльності у архівно-джерелознавчій та музеєзнавчій роботі, дослідженні суспільно-політичних і соціокультурних реалій розвитку європейського простору відповідно до європоцентристських інтеграційних процесів в Україні, у педагогічній діяльності.
C	Орієнтація на майбутнє працевлаштування та подальше навчання	
1	Працевлаштування	Бакалавр середньої освіти: основна (базова) школа Бакалавр може займати посаду педагогічного працівника – вчителя історії в базовій загальноосвітній школі, керівника середньої ланки освіти, спеціаліста в географічних (різного профілю), гідрометеорологічних, екологічних і природоохоронних установах і підприємствах, державних і приватних установах і підприємствах картографо-геодезичного, земельно-кадастрового, туристичного і краєзнавчого профілів.

2	<i>Продовження освіти</i>	Можливість навчатися за програмою другого циклу у галузі знань, що узгоджується з отриманим дипломом бакалавра, можливість викладання.
D	Стиль викладання	
1	<i>Підходи до викладання та навчання</i>	Провідними в якійсій трансформації навчального середовища для студентів є технології контекстного, імітаційного, проблемного, модульного, проектного навчання. Основними підходами до навчання є проблемний та практико-орієнтований, що реалізуються засобами застосування лекційні курси методології та методики науково-дослідницького пошуку, у дослідницькій спрямованості семінарських занять із спеціальних дисциплін, шляхом зміщення акцентів на практичну спрямованість дисциплін методичного циклу, орієнтації різних видів практики на результат.
2	<i>Система оцінювання</i>	Усні та письмові іспити, презентації, есе, навчальна практика, випускна кваліфікаційна робота.
E	Програмні компетентності	
1	<i>Загальні</i>	Компетентність у галузі науки – свідоме використання студентами пізнавальних здібностей для набуття, застосування, управління знаннями. Мовна і комунікативна компетентність – використання мови як засобу для усної та письмової комунікації, обміну знаннями, ідеями, емоціями, наполегливість, уміння відповідати за себе та зрілі рішення, уміння співпрацювати. ІКТ компетентність – впевнене і критичне використання технологій інформаційного суспільства для роботи та спілкування, сукупність знань, умінь і навичок виконання різних видів інформаційної діяльності і ціннісне ставлення до цієї діяльності. Соціальна компетентність – здатність обмінюватися інформацією, спілкуватися, встановлювати і підтримувати соціальні зв'язки, здатність до співпраці, розв'язання проблем, взаєморозуміння. Особистісна компетентність – це інтегративне утворення, що включає систему цінностей, пов'язаних із саморозвитком та самовдосконаленням у професійній діяльності, обізнаність у власних сильних і слабких сторонах, здатність до самоаналізу, ідентифікації і розвитку індивідуальних позитивних якостей. Міжособистісна компетентність – уміння будувати суб'єктно-суб'єктні відносини у професійній діяльності, здатність до активної співпраці та інтеграції в прагненні до мети спільно з іншими людьми, установами, організаціями. Практична компетентність – здатність застосовувати на практиці знання та дослідницькі вміння, готовність до прийняття самостійних рішень, відповідальність за результати діяльності.
2	<i>Фахові (предметні)</i>	Історична – знання змісту та методології фундаментальних і спеціальних історичних дисциплін. Хронологічна – здатність орієнтуватися в історичному часі, застосовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу. Просторова – здатність студентів орієнтуватися в історичному просторі. Інформаційно-мовленнєва – ефективно й грамотно працювати з різними джерелами історичної інформації та будувати усні та письмові висловлення щодо історичних фактів, історичних постатей та історичної теорії.

		Логічна – здатність визначати та застосовувати теоретичні поняття, положення, концепції для аналізу й пояснення історичних фактів, явищ, процесів. Дослідницька – здатність використовувати науковий інструментарій для теоретичних та експериментальних досліджень у навчальній, практичній і професійній діяльності. Інформаційна – працювати з різними джерелами інформації, аналізувати, синтезувати, узагальнювати та використовувати її для навчання. Практична – готовність до самостійної роботи, здатність застосовувати накопичені теоретичні знання на практиці, готовність до організації краєзнавчих студій у професійній діяльності. Аксіологічна компетенція – здатність студентів формулювати оцінки та версії історичного руху й розвитку. Науково-методична компетентність – здатність до застосування системи педагогічних, психологічних, предметних знань та професійно-методичних умінь, які базуються на знаннях дидактики. Компетентність у сфері інновацій та вдосконалення – поінформованість з проблем інновацій в галузі освіти, використання різноманітних освітніх технологій і засобів навчання.
3.	Фахові з спеціалізації	Знання і розуміння Географічна – знання методології географії, змісту фундаментальних і спеціальних географічних дисциплін, теоретико-методологічних основ краєзнавчо-туристичної роботи. Картографічна – знання фундаментальних законів просторової організації географічної оболонки, взаємодії природи і суспільства. Практична – уміння самостійно вирішувати конкретні географічні проблеми і використовувати географічну інформацію та географічні знання, уміння і навички у практичній діяльності й у повсякденному житті. Дослідницька – здатність використовувати науковий інструментарій для теоретичних та експериментальних досліджень у навчальній, практичній і професійній діяльності. Інформаційна – знання наскрізних понять з урахуванням їх походження, структури, взаємозв'язків та уміння використовувати їх для навчання. Аналітична – розуміння наукових відомостей про географічні особливості навколишнього світу, знання основних підходів і методів сучасного фізико-географічного районування. Комунікативна – готовність спілкуватися із спільнотами на місцевому, регіональному, національному, європейському та глобальному рівнях – для розвитку відповідних професійних знань і вмінь, осмислення практик та контекстів. Загальнокультурна – розуміння унікальності культур, поглядів, звичаїв; навчання співпраці та діалогу на рівні взаємодії окремих людей, носіїв різних культур та поглядів. Науково-методична компетентність – здатність до застосування системи педагогічних, психологічних, предметних знань та професійно-методичних умінь, які базуються на знаннях дидактики. Компетентність у сфері інновацій та вдосконалення –

	поінформованість з проблем інновацій в галузі освіти, використання різноманітних освітніх технологій і засобів навчання.
Е	Програмні результати навчання
	Студент виявляє знання і розуміння • Змісту фундаментальних і спеціальних історичних дисциплін. • Основних історичних процесів і подій давньої, середньовічної, ранньомодерної, нової, новітньої історії України та всесвітньої історії у їх порівнянні та взаємозв'язку. • Комплексу наскрізних, загальних та окремих понять предметів освітньої галузі. • Предмету та методології історії, інших суспільних та гуманітарних дисциплін. • Історичної періодизації, як способу пізнання історичного процесу. • Історіографії для аналізу сучасних наукових дискусій з проблем вітчизняної і всесвітньої історії та визначення напрямів перспективних досліджень з інших галузей наукового пізнання. • Наукового інструментарію для теоретичних та експериментальних досліджень у навчальній, практичній і професійній діяльності. • Об'єктивних закономірностей, які відносяться до процесів накопичення та збереження соціальної інформації. • Регіональних особливостей України, теоретико-методологічних основ краєзнавчої діяльності. • Методологічних принципів аналізу культурних явищ у світовому цивілізаційному розвої. • Знання предмета, педагогічні, психологічні, основи організації й управління навчальним процесом. • Сутності, закономірностей, тенденцій і перспектив розвитку педагогічного процесу. • Теоретичних основ дидактики, змісту освіти, закономірностей процесу навчання, найефективніших методів, організаційних форм навчання. • Наукові основи предметних методик. • Ефективних моделей навчання історії та суспільствознавчих дисциплін. Студент виявляє уміння, здатність • Аналізувати та оперувати арсеналом сучасної академічної історичної науки, історичними знаннями зі спеціалізації. • Використовувати новітні методологічні підходи у навчальній та професійній діяльності: цивілізаційний, аксіологічний, культурологічний, антропологічний, багатофакторний. • Розглядати суспільні явища в розвитку та конкретно-історичних умовах певного часу. • Збирати, обробляти, узагальнювати інформацію для створення глибокої бази знань про історичні та соціокультурні процеси в Україні, на європейському континенті, у світі загалом. • Орієнтуватися в науковій періодизації, порівнювати історичні процеси вітчизняної і всесвітньої історії, виявляти тенденції міжнародних відносин, пов'язані з геополітичними чинниками. • Характеризувати історичний процес та регіональні особливості. • Працювати з джерелами інформації, інтегрувати їх зміст, визнавати і сприймати різноманітність критичного аналізу і оцінок історичних джерел. • Визначати і застосовувати теоретичні поняття, положення, концепції для аналізу та пояснення історичних фактів • Використовувати науковий інструментарій для теоретичних та експериментальних досліджень у навчальній, практичній і професійній діяльності. • Формулювати оцінку історичного руху, діяльності історичних осіб, виявляти власну позицію щодо суперечливих фактів історії. • Використовувати основи теорії і методології освіти у професійній діяльності. • Інтегрувати знання, які отримані в процесі вивчення різних дисциплін в єдиний комплекс

	гуманітарних дисциплін. •Проектувати і здійснювати освітній процес з урахуванням державних вимог. •Організовувати навчальну діяльність та позаурочну роботу учнів у загальноосвітніх закладах, створювати і підтримувати психологічно безпечне освітнє середовище. •Працювати на уроках з інноваційними методиками та технологіями навчання, реалізувати міжпредметні зв'язки. •Діагностувати й оцінювати рівень розвитку, досягнення та освітні потреби учнів. •Організовувати спільну діяльність і міжособистісну взаємодію суб'єктів освітнього процесу. •Здійснювати професійну діяльність у полікультурному світі, поділяючи і шануючи передовсім нормативи і цінності свого національно-культурного середовища. •Проявляти важливі для професійної педагогічної діяльності особистісні якості (комунікативність, відповідальність, рефлексивність, емпатійність, здатність до самоаналізу і самоуправління, фахового зростання).
	Програмні результати навчання зі спеціалізації
	Студент виявляє знання і розуміння • Специфічних для наук про Землю теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації. • Основних характеристик, процесів, історії і складу Землі як природної системи. • Шляхів раціональної територіальної організації суспільства і природокористування, створення основ стратегій екологічно безпечного розвитку суспільства. • Теоретичних основ картографії як науки, способів картографічного зображення та основ проектування карт. • Знання теоретичних основ сучасного землезнавства, розуміння загальних закономірностей будови, розвитку і функціонування географічної оболонки Землі. • Змісту теоретичного та експериментального дослідження в професійній діяльності. • Гуманітарних та фізичних і соціально-економічних географічних дисциплін, галузевих та спеціальних географічних теорій, викладання яких зорієнтоване на можливість практичного застосування отриманих теоретичних знань у загальноосвітніх школах України. • Теоретико-методологічних основ краєзнавчо-туристичної роботи. • Методичних аспектів організації та проведення туристичних походів (подорожей). • Сутності, закономірностей, тенденцій і перспектив розвитку педагогічного процесу. • Теоретичних основ дидактики, змісту освіти, закономірностей процесу навчання, найефективніших методів, організаційних форм навчання. • Наукових основ методики навчання географії в загальноосвітній школі. Студент виявляє уміння, здатність • Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області наук про Землю. • Показувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу Землі як природної системи • Використовувати інформаційні технології та картографічні моделі в галузі наук про Землю. • Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад Землі як природної системи. • Самостійно досліджувати природні об'єкти та процеси (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і звітувати про результати. • Називати і використовувати теорії, парадигми, концепції та принципи в науках про Землю відповідно до спеціалізації. • Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, інтелектуальної чесності, професійного кодексу поведінки. • Використовувати професійно-профільовані знання й практичні навички з фундаментальних дисциплін при викладанні географії в різного рівня школах України.

	• Застосовувати різні методи, способи та засоби при викладанні учням різномірної географічної інформації. Завантажувати та використовувати спеціалізоване програмне забезпечення. • Здійснювати пошук, інтерпретацію та синтез інформації отриманої із різних джерел. • Організовувати туристичні походи та польові географічні дослідження. • Виконувати краєзнавчі дослідження. Використовувати краєзнавчий матеріал при викладанні шкільного курсу географії. • Працювати із географічними картами, володіти методами складання різномірних географічних карт та планів. • Організовувати навчальну діяльність та позаурочну роботу учнів у загальноосвітніх закладах, створювати і підтримувати психологічно безпечне освітнє середовище. • Працювати на уроках з інноваційними методиками та технологіями навчання, реалізувати між предметні зв'язки. • Діагностувати й оцінювати рівень розвитку, досягнення та освітні потреби учнів. • Організовувати спільну діяльність і міжособистісну взаємодію суб'єктів освітнього процесу. • Використовувати усно і письмово українську мову. • Виявляти знання і вміння спілкуватися іноземною мовою. • Взаємодіяти із іншими людьми, працювати в командах професіоналів географічного профілю. • Здійснювати самонавчання та продовжувати професійний розвиток.
G	Модулі освітньої програми
I	Цикл загальної підготовки
1.1	Гуманітарна підготовка
ГП1.1.01	Українська мова
ГП1.1.02	Іноземна мова
ГП1.1.03	Латинська мова
ГП1.1.04	Філософія
ГП1.1.05	Спеціальні історичні дисципліни
ГП1.1.06	Етнографія України
1.2	Фундаментальна підготовка
ФП1.2.01	Вікова фізіологія, шкільна гігієна
ФП1.2.02	Історична географія України
ФП1.2.03	Археологія
ФП1.2.04	Фізичне виховання
ФП1.2.05	Історія української культури
ФП1.2.06	Історія України з найдавніших часів до кінця XVIII ст.
ФП1.2.07	Історія України XIX ст.
ФП1.2.08	Історія України XX-XXI ст.

ФП1.2.09	Історія стародавнього світу
ФП1.2.10	Історія середніх віків
ФП1.2.11	Історія культури зарубіжних країн
ФП1.2.12	Історія держави і права України
II	Цикл професійної підготовки
2.1	Психолого-педагогічна підготовка
ППП2.1.01	Педагогіка
ППП2.1.02	Основи наукових досліджень
ППП2.1.03	Психологія
ППП2.1.04	Теорія та методика навчання історії
ППП2.1.05	Теорія та методика суспільствознавства
ППП2.1.06	МН краєзнавчої роботи
ППП2.1.07	МН історії України
ППП2.1.08	МН всесвітньої історії
ППП2.1.09	Історія педагогіки
ППП2.1.10	Методика виховної роботи та основи педагогічної майстерності
2.2	Науково-предметна підготовка
НПП2.2.01	Історія слов'янських народів
НПП2.2.02	Нова історія країн Європи та Америки
НПП2.1.03	Новітня історія країн Європи та Америки
НПП2.1.04	Нова історія країн Азії та Африки
НПП2.1.05	Новітня історія країн Азії та Африки
НПП2.1.06	Історіографія історії України
НПП2.1.07	Джерелознавство історії України
НПП2.1.08	Архівознавство
НПП2.1.09	Основи історичного музеєзнавства
НПП2.1.10	Історичне краєзнавство
НПП2.1.11	Історія первісного суспільства
3	Дисципліни вільного вибору студента

3.1	Дисципліни предметної спеціалізації (014.07 Географія)		
ВВ 2.01	Метеорологія		
ВВ 2.02	Картографія з основами топографії		
ВВ 2.03	Геологія з основами геохімії		
ВВ 2.04	Загальне землезнавство		
ВВ 2.05	Географія материків і океанів		
ВВ 2.06	Методика навчання географії		
ВВ 2.07	Фізична географія України		
ВВ 2.08	Красзнавство і туризм		
ВВ 2.09	Економічна і соціальна географія України		
ВВ 2.10	Охорона праці та безпека життєдіяльності		
ВВ 2.11	ІК технології в галузі		
ВВ 2.12	Релігієзнавство		
ВВ 2.13	Політологія		
ВВ 2.14	Українознавство		
Н	Опис програми		
	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
	I. Цикл загальної підготовки		
	1.1 Гуманітарна підготовка		
ГП 1.1.01.	Здатність дотримуватися оптимальної мовної поведінки у професійній сфері; доречно використовувати різні мовні засоби відповідно до комунікативних намірів та етикетних ситуацій; складати різні типи документів, правильно добираючи мовні засоби, що	Знання норм сучасної української мови в професійному спілкуванні, розуміння мовних стереотипів комунікації за фахом, основних вимог загальномовної та фахової мовної культури. Уміння правильно використовувати різні мовні засоби залежно від сфери й мети спілкування; послуговуватись всім лексичним багатством української мови; користуватись термінологічними, енциклопедичними та загальномовними словниками; дотримуватися вимог мовного етикету в будь-якій ситуації спілкування. Здатність підвищувати	Українська мова

	репрезентують їх специфіку.	загальномовний рівень, формувати особисті практичні навички ділового усного і писемного спілкування в колективі, розвивати комунікативні здібності. Здатність демонструвати навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні; вміння та навички мовної поведінки у професійній сфері.	
ГП 1.1.02	Здатність продемонструвати необхідну комунікативну спроможність в сфері професійного та ситуативного спілкування в усній і письмовій формі; навички практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, що обумовлена професійними потребами.	Знання лексики та граматичного матеріалу іноземної мови для роботи з оригінальною літературою, з тим, щоб вміти одержувати професійну інформацію з іноземних джерел, а також для розвитку навичок проведення бесіди-діалогу на рівні професійного мовлення. Уміння здобувати, оволодівати новітньою фаховою інформацією через іноземні джерела. Здатність укладати професійні тексти і документи іноземною мовою, демонструючи міжкультурне розуміння та попередні знання у конкретному професійному контексті. Здатність підвищувати загальномовний рівень, формувати особисті практичні навички. Готовність до соціальної взаємодії у мультидисциплінарному та мультинаціональному середовищі та управління їх участю; до відповідальності за результати власної діяльності.	Іноземна мова
ГП 1.1.03	Знання латинського алфавіту, фонетики, наголосів, нормативної граматичної бази, лексичного мінімуму. Здатність читати і перекладати адаптовані тексти латинською мовою та використовувати їх у навчальній, науковій та професійній діяльності писати.	Знання основи граматичної будови латинської мови; особливостей утворення і вживання різних лексико-граматичних явищ, правила перекладу латинських граматичних конструктів, вимови звуків і читання слів. Здатність правильно вживати латинську термінологію, проводити граматичний та історичний аналіз тексту; розпізнавати запозичення з латинської мови, використовувати їх у практичній діяльності. Готовність до використання мови як засобу для усної та письмової комунікації, обміну знаннями, ідеями тощо	Латинська мова
ГП 1.1.04	Знання основних теоретичних положень, фундаментальних філософських категорій зі сфер онтології, гносеології, логіки, науки, соціальної філософії, історії філософії, філософії культури, етики, естетики, техніки, релігієзнавства. Здатність синтезувати набуті знання із фахових та гуманітарних дисциплін у цілісне світосприйняття;	Знання основних етапів розвитку світової та вітчизняної філософії; значення основних філософських понять і категорій; специфіки та структури філософського знання; основного кола філософських проблем; специфіки філософського підходу до пізнання. Здатність демонструвати сформований науковий світогляд, філософську культуру мислення та пізнання; аналізувати проблеми сучасного життя із використанням філософських понять та категорій; інтерпретувати зміст текстів першоджерел; обґрунтовувати власну світоглядну позицію. Здатність демонструвати свідоме застосування в професійній діяльності філософської методології та знань.	Філософія

	застосовувати набуті знання при аналізі реалій сучасного суспільного буття; формувати власну позицію щодо актуальних проблем сьогодення.	Готовність до саморозвитку та духовного самовдосконалення.	
ГП 1.1.05	Здатність застосовувати принцип історизму до джерел, робити аргументовані висновки, користуватися довідковою та науковою літературою тощо. Здатність визначати ступінь автентичності та вірогідності джерела, здійснюючи його всебічне вивчення (як зовнішніх ознак, так і змісту) з метою одержання достовірної інформації про історичні події та явища.	Знання основ джерелознавства (теорії, історії та методів), особливостей різноманітних типів та видів джерел, предмету та завдань окремих спеціальних історичних дисциплін. Уміння застосовувати принцип історизму до джерел, робити аргументовані висновки, користуватися довідковою та науковою літературою. Здатність до володіння сучасними методами джерелознавчого аналізу, до визначення ступеню автентичності та вірогідності джерела, здійснюючи його всебічне вивчення (як зовнішніх ознак, так і змісту) з метою одержання достовірної інформації про історичні події та явища. Здатність отримувати знання з різних комунікативних потоків, працювати з джерелами історичної інформації, використовувати високі стандарти текстового аналізу.	Спеціальні історичні дисципліни
ГП 1.1.06	Знання предмету та завдань етнографії України, її методико-теоретичного потенціалу, основних джерел з курсу. Здатність здійснювати історичний та етнологічний аналіз явищ та процесів; самостійно працювати з археологічними, етнографічними, фольклорними, історичними джерелами та літературою. Здатність узагальнювати знання, отриманих з різних комунікативних потоків, працювати з джерелами інформації, використовувати високі стандарти текстового аналізу.	Знання особливостей формування та розвитку етнічної історії українського народу, загальних етнологічних понять дисципліни. Знання методології та методики етнографічних досліджень, провідних етнологічних шкіл та їх представників в Україні; особливостей традиційної, матеріальної, духовної та соціонормативної культури українського етносу. Здатність аналізувати проблеми етногенезу та основних етапів етнічної історії українців з найдавніших часів до сьогодення; характеризувати перебіг етнічних процесів в Україні та прогнозувати їх розвиток. Здатність скласти етнопсихологічну характеристику українців та представників етнічних меншин України, добирати й опрацьовувати історичні, етнографічні матеріали з різних джерел, узагальнювати й критично оцінювати історичні та етнографічні факти, події, явища та використовувати у навчальній та професійній діяльності.	Етнографія України
1.2 Фундаментальна підготовка			
ФП 1.2.01	Здатність визначати особливості життєдіяльності організму в різні періоди онтогенезу, зокрема	Знання предмету та завдань вікової фізіології і шкільної гігієни; загальних закономірностей росту і розвитку дітей та підлітків; основних етапів розвитку фізіологічних систем організму дитини; значення фізіологічних систем в	Вікова фізіологія шкільна гігієна

	особливості функціонування кожної системи органів дитини. Здатність досліджувати фізіологічний стан систем органів за спеціальними методиками; застосовувати гігієнічні знання для збереження і зміцнення здоров'я учнів.	регуляції і узгодженості функцій організму дитини та взаємозв'язку організму з навколишнім середовищем; гігієнічних правил, які б сприяли зміцненню індивідуального здоров'я школярів. Здатність досліджувати фізіологічний стан систем органів власного організму за спеціальними методиками; застосовувати гігієнічні знання для збереження і зміцнення індивідуального здоров'я школярів. Уміння обґрунтувати гігієнічні вимоги і нормативи, необхідні у роботі вчителя з метою створення оптимальних умов навчання, для збереження індивідуального здоров'я школярів.	
ФП 1.2.02	Знання характеру розташування етносів, політичних і економічних утворень в різні історичні епохи; закономірностей і розвитку історико-географічних досліджень. Здатність розрізняти предмет вивчення історичної географії та історії географії; визначати роль природно-географічних факторів у розвитку суспільства. Здатність демонструвати навички самостійного картографування історичних подій та періодів.	Знання теоретичних та методологічних основ історичної географії України, закономірностей історичного процесу, окремих історичних подій з їх географічними кордонами та особливостями природних умов, де вони відбуваються; роль природного середовища в антропогенезі й етногенезі та соціально-економічному і культурному розвитку суспільства. Здатність визначати роль природно-географічних факторів у розвитку суспільства; аналізувати історико-географічні проблеми історії України, пов'язані з різними хронологічними періодами. Готовність організовувати практичну роботу учнів із різними типами джерел історичної географії (проводити самостійний пошук інформації за поданими джерелами та посібниками; виконувати завдання на контурних картах, створювати історичну карту та картосхему за описом).	Історична географія України
ФП 1.2.03	Знання предмету та об'єкту археології; основних методів дослідження археологічних пам'яток; типів археологічних пам'яток; процедуру археологічного дослідження; основні галузі археології. Здатність характеризувати сучасні концепції та інтерпретації археологічних пам'яток з території України.	Знання основних досягнень сучасної академічної науки у галузі вивчення давньої історії України, етапів антропо- і соціогенезу людства; закономірностей розвитку історико-культурних типів у світі та характерних ознак матеріальної культури України, основних методів археологічних досліджень. Здатність використовувати отримані знання і переносити їх в нову ситуацію, при проведенні занять відповідно до фаху і спеціалізації аналізувати світовий історико-культурний процесу взаємозв'язку із розвитком суспільства на території України. Готовність застосовувати науковий підхід до аналізу та інтерпретації археологічних матеріалів як основи реконструкції історичного процесу	Археологія
ФП 1.2.04	Здатність використовувати знання, уміння і навички з метою	Знання теоретичних, методичних та організаційних основ фізичної культури. Здатність виявляти сформованість мотиваційно-	Фізичне виховання

	збереження та зміцнення власного здоров'я і забезпечення фахової дієздатності. Готовність до реалізації установлення на здоровий спосіб життя, фізичне удосконалення і самовиховання.	ціннісного ставлення до фізичної культури, потребу в регулярних заняттях фізичними вправами і спортом. Розуміння значення фізичної культури і здорового способу, здатність переконувати в цьому учнів, формувати в них здоров'язберігаючу компетентність, усвідомлення цінностей фізичної культури, її активного використання у всебічному розвитку особистості. Здатність використовувати набуті навички у професійній діяльності.	
ФП 1.2.05	Знання здобутків української матеріальної та духовної культури від її витоків до сьогодення, можливостей запозичення культурних цінностей інших народів. Здатність до порівняльного аналізу ролі і місця вітчизняної культури у контексті світових та європейських культуротворчих процесів. Здатність усвідомлено ставитися до історичної пам'яті як частини культурного капіталу, формувати на її основі соціально-моральної позиції особистості.	Знання концептуальних засад історії та теорії української культури, історії становлення та розвитку окремих галузей, міжкультурних зв'язків України з країнами Європи та світу; проблем та перспектив розвитку української культури у сучасному цивілізаційному процесі. Уміння збирати, систематизувати інформацію, здійснювати порівняльний аналіз та використовувати її у практичній діяльності. Здатність аналізувати різноманітні явища української культури; оперувати основними термінами і поняттями; оцінювати значення культурних досягнень українського народу та внесок видатних діячів культури України. Здатність застосовувати соціально-культурні нормативи у поведінці, розвитку особистої культури.	Історія української культури
ФП 1.2.06	Здатність до аналізу історії виникнення та розвитку українського етносу, основних закономірностей його державотворення, соціально-політичної активності різних прошарків суспільства, історії формування та діяльності громадських, культурологічних та політичних організацій в Україні. Здатність визначати та оцінювати значення геополітичних факторів в історичному розвитку, суспільно-політичних трансформацій на шляху суверенного розвитку нашої держави.	Знання періодизації історії України, становлення різних форм суспільно-економічних відносин на території України, особливостей розвитку матеріальної та духовної культури давнього періоду та доби середньовіччя. Здатність визначати характерні риси основних періодів стародавньої та середньовічної української історії, їхні особливості, визначальні події та явища в кожному з них. Уміння співвідносити у хронологічному та просторовому сенсі події та явища історії України з подіями та явищами європейської історії. Здатність демонструвати стійкі навички локалізувати історичні події та об'єкти на карті; встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між історичними подіями та явищами. Здатність оцінювати події, визначати позитивні та негативні наслідки дій історичних осіб в контексті історії українських земель давньої та середньовічної доби.	Історія України з найдавніших часів до кінці XVIII ст.
ФП 1.2.07	Здатність визначати та оцінювати значення	Знання предмету, завдань, історіографії та джерел курсу, суспільно-політичного, соціально-	Історія України XIX

	геополітичних факторів в історичному розвитку українських земель у XIX ст.; характеризувати суспільно-політичні трансформації України. Здатність демонструвати об'єктивний, багатоваріантний підхід до вивчення й трактування історії України XIX ст.	економічного та культурного становища українських земель у XIX ст. Уміння співвідносити історичні події, процеси з періодом, епохою на основі знання періодизації історії. Здатність аналізувати та узагальнювати у певній системі, порівнювати, оцінювати, пояснювати історичні факти на основі різнобічного вивчення джерел і застосування історичних знань. Здатність визначати та оцінювати значення геополітичних факторів в історичному розвитку України. Здатність демонструвати свідоме застосування в професійній діяльності методології та знань історії. Готовність до саморозвитку та духовного самовдосконалення.	ст.
ФП 1.2.08	Здатність отримувати знання з різних комунікативних потоків, працювати з джерелами історичної інформації, застосовувати наукову критику до аналізу поглядів дослідників, використовувати високі стандарти текстового аналізу. Оцінювати вплив видатних державних і політичних діячів, доленосних подій на еволюцію історії України XX – XXI ст.	Знання предмету, завдань, історіографії та джерел курсу. Розуміння сутності, природи та генезису історичних явищ XX – XXI ст. Вміння здійснювати їх аналіз та узагальнення, з'ясовувати причинно-наслідкові зв'язки історичних подій і процесів. Знання основних праць вітчизняних і зарубіжних істориків, присвячених актуальним проблемам історії України. Володіння сучасними методами історичного пізнання, історичним термінологічно-понятійним апаратом. Уміння добирати й опрацьовувати історичні, матеріали з різних джерел, узагальнювати й критично аналізувати історичні факти, події, явища. Здатність оцінювати роль суб'єктивних і об'єктивних чинників в історичному процесі, подіях і явищах вітчизняної історії визначеного періоду. Здатність демонструвати свідоме застосування в професійній діяльності методології та знань історії. Готовність до саморозвитку та духовного самовдосконалення.	Історія України XX – XXI ст.
ФП 1.2.09	Здатність визначати основні чинники формування, функціонування та еволюції стародавніх цивілізацій, виявляти їх особливі риси та взаємозв'язки; аналізувати економічні, соціальні, політичні та культурно-етнічні характеристики функціонування старосхідних держав. Здатність демонструвати об'єктивний, багатоваріантний підхід до вивчення й трактування історії	Знання джерел та загальної історіографії історії Стародавнього Сходу, хронології та періодизації стародавньої історії, основних етапів процесу державотворення. Розуміння особливих та загальних рис розвитку східних цивілізацій. Здатність аналізувати та узагальнювати зміст історичних джерел, працювати з картою; аргументувати власну думку з дискусійних питань курсу. Здатність оцінити роль суб'єктивних і об'єктивних чинників в історичному процесі, подіях і явищах старосхідної історії. Готовність застосовувати набуті знання, навички та вміння в самостійній практичній, науковій та педагогічній роботі.	Історія стародавнього світу

	стародавнього світу.		
ФП 1.2.10	Здатність визначати та демонструвати набір соціально-економічних, політичних, культурних та інших характеристик розвитку суспільства Європи за доби середньовіччя. Здатність орієнтуватися в основних наукових підходах щодо дослідження європейського середньовіччя.	Знання джерел та загальної історіографії, основних понять і термінів з історії європейського середньовіччя. Уміння добирати та опрацьовувати джерела та наукову літературу з історії європейського середньовіччя; характеризувати основні елементи культурного коду європейської середньовічної цивілізації. Володіння базовими поняттями, науковим інструментарієм для дослідження європейського середньовіччя. Готовність застосовувати набуті знання, навички та вміння в самостійній практичній, науковій та педагогічній роботі.	Історія середніх віків
ФП 1.2.11	Знання основних культурологічних понять історії світової культури, основних здобутків історії культури кожної культурно-історичної епохи. Здатність до порівняльного аналізу контекстів світових та культуротворчих процесів. Здатність усвідомлено ставитися до історичної пам'яті як частини культурного капіталу, формувати на її основі соціально-моральної позиції особистості	Знання концептуальних засад історії та теорії культури зарубіжних країн, основних культурологічних понять історії світової культури, особливостей кожної культурно-історичної епохи, їх спільних та відмінних рис, основних здобутків культури зарубіжних країн. Уміння аналізувати особливості культури країн у різні культурно-історичні епохи, проводити компаративний аналіз розвитку, прогнозувати тенденції подальшого розвитку зарубіжної культури з урахуванням історично-культурних закономірностей. Готовність застосувати соціально-культурні нормативи у поведінці. Здатність до продуктивної співпраці, до розвитку власної культури, соціально-активної життєвої позиції.	Історія культури зарубіжних країн
ФП 1.2.12	Здатність характеризувати існуючі парадигми історії української державності, її обумовленість та соціодинаміку на тлі світових державотворчих процесів; аналізувати складні та суперечливі явища, процеси в історії України. Здатність до забезпечення реалізації в навчальному процесі принципів історизму і об'єктивності в оцінці фактів, явищ, подій.	Знання закономірностей виникнення, розвитку і змін типів та форм держави і права. Розуміння характерних особливостей кожного періоду та зміни державно-правових явищ на території України у їх історичному розвитку. Знання джерел права, що діяли на території України починаючи з VII – III ст. до н.е. – до новітнього часу. Уміння застосовувати засоби і технології аналізу, порівняння та використання історико-правових знань. Здатність використовувати інформацію історико-правового характеру на практиці; визначати власне ставлення до проблем державно-правової сфери. Готовність до інтелектуального осмислення і практичного застосування історичного досвіду розвитку держави і права у професійній діяльності.	Історія держави і права України
II. Цикл професійної підготовки			
2.1 Психолого-педагогічна підготовка			
ППП 2.1.02	Знання основних підходів до визначення	Знання основ педагогіки, її основних понять і категорій; педагогічних технологій, моделей	Педагогіка

	педагогіки як науки, її взаємозв'язок з іншими науками; основних методів педагогіки; педагогічні технології, моделі виховання. Здатність застосовувати положення сучасної педагогіки; формувати індивідуальну педагогічну позицію щодо процесу навчання учнів; демонструвати досвід володіння сучасними педагогічними технологіями; засвоєними формами і методами групової педагогічної взаємодії.	виховання. Уміння планувати та організовувати навчально-виховну роботу у відповідності з основними педагогічними закономірностями та принципами. Здатність осмислювати та аналізувати педагогічну дійсність, готовність до педагогічної праці на гностичному, комунікативному, операційному рівнях. Уміння моделювати та розв'язувати педагогічні ситуації; застосовувати нові технології навчання та виховання, ефективно керувати діяльністю і спілкуванням дітей, спрямовуючи їх розвиток. Здатність займатися самоосвітою, самовдосконаленням	
ППП 2.1.02	Знання про наукові дослідження, особливості їх проведення. Знання методів організації та проведення наукових та соціальних досліджень. Здатність здійснювати науково-пошукову діяльність, розвивати свій творчий потенціал. Користуватися методами соціометрії, математичного аналізу для обробки результатів дослідження. Здійснювати наукове дослідження у вигляді курсової роботи.	Знання загальних основ, предмету, завдань, методів методології наукових досліджень; етапів, видів, структури і тривалості педагогічного експерименту; способів формування груп для проведення педагогічного експерименту. Здатність працювати з літературою з обраної теми досліджень; ставити мету, визначати завдання і гіпотезу досліджень; планувати та проводити експеримент; обробляти отримані дані за допомогою методів математичної статистики, оформляти роботу згідно вимог, що пред'являються; застосовувати набуті навички для написання наукових досліджень.	Основи наукових досліджень
ППП 2.1.03	Розуміння закономірностей формування і розвитку особистості і особливостей поведінки людини в суспільному середовищі. Здатність до застосування методик дослідження і аналізу особистісно-психологічних властивостей людей. Здатність орієнтуватися у ситуаціях соціальних відносин і визначати необхідні засоби	Знання загальних закономірностей та механізмів і психічної діяльності, сутності і специфіки психічного відображення дійсності; сутності, структури та психологічних властивостей особистості як системної якості індивіда; індивідуально-типологічних особливостей особистості (темперамент, характер, здібності) та можливостей впливу на їх розвиток; змісту, структури і видів діяльності та поведінки як психологічних феноменів. Уміння організовувати дослідження психічних явищ відповідно до методологічних принципів психології; проводити науково-обґрунтований аналіз психологічних фактів; пояснювати психологічний зміст та механізми становлення і розвитку різних форм прояву психіки особистості; аналізувати	Психологія

	оптимальної взаємодії партнерів; вміти проводити аналіз психічних станів та властивостей особистості для оптимізації навчально-виховного процесу.	психологічний зміст, структуру, механізми і умови розвитку особистості та окремих її складових; застосовувати набуті знання для аналізу психологічної сутності різних проявів поведінки і діяльності особистості.	
ППП 2.1.04	Розуміння структури системи, змісту та концептуальних завдань навчання історії у загальноосвітній школі. Здатність застосовувати комп'ютерні технології, технології дистанційного навчання, модульно-тьюторську систему навчання, технологію ситуаційного навчання, дослідницьких проєктів, технологій навчання у співробітництві тощо, як інструментів пізнання. Готовність презентувати особисту концепцію проектування дидактичної системи.	Знання історії розвитку та методології методики як наукової дисципліни; змісту шкільних курсів історії; засобів, методів й основних прийомів навчання історії; критеріїв оцінювання рівнів навчальних досягнень і способів перевірки знань та умінь; основних закономірностей навчання історії. Уміння з'ясовувати рівень знань та умінь з історії в учнів конкретної вікової категорії; співвідносити історичний зміст із методами, прийомами та засобами навчання; розробляти оцінювальні завдання, передбачати та прогнозувати результати навчання, вносити корективи в педагогічну діяльність; уміння укладати плани-конспекти уроків, готувати виховні заходи для організації позакласної роботи, виготовляти та застосовувати прості наочні посібники; вести педагогічне спостереження, брати участь в експериментальній роботі. Здатність передбачати та прогнозувати результати навчання, вносити корективи в педагогічну діяльність	Теорія та методика навчання історії
ППП 2.1.05	Розуміння структури системи, змісту та концептуальних завдань навчання суспільствознавства у загальноосвітній школі. Знання методологічних засад навчання суспільствознавства як предметної галузі. Здатність працювати на уроках з компетентнісно орієнтованими методиками навчання; визначати способи формування; критерії моніторингу та оцінювання суспільствознавчої компетентності учнів.	Знання предмета, цілей, завдань, змісту шкільної суспільствознавчої освіти, наукових засад предметної методики, теоретичних основ дидактики, закономірностей процесу навчання. Готовність до організації, планування і проведення урочної та позакласної навчальної діяльності з предмету «Людина і світ», «громадянська освіта». Здатність реалізувати міжпредметні зв'язки та застосовувати комп'ютерні технології, технології дистанційного навчання, модульно-тьюторську систему навчання, технологію ситуаційного навчання, дослідницьких проєктів, технологій навчання у співробітництві тощо, як інструментів пізнання. Здатність формувати та оцінювати в учнів рівні сформованості суспільствознавчої компетентності.	Теорія та методика навчання суспільствознавства
ППП 2.1.06	Розуміння структури системи, змісту та концептуальних завдань краєзнавчої роботи у	Знання змісту програм з історії України, тематики та ключових питань історії рідного краю у шкільному курсі історії України; теоретико-методологічних основ організації краєзнавчих	Методика навчання краєзнавчої

	загальноосвітній школі. Знання методологічних засад краєзнавчої роботи. Здатність застосовувати краєзнавство як метод, дидактичний принцип, за допомогою якого можна домогтися підвищення ефективності навчання історії. Здатність проводити краєзнавчі дослідження.	досліджень. Здатність до перенесення системи наукових знань у практику навчально-виховної діяльності учнів. Здатність застосовувати краєзнавство як метод, дидактичний принцип, за допомогою якого можна домогтися підвищення ефективності навчання історії. Усвідомлення необхідності практичних дій зі збереження історико-культурної спадщини краю, відродження духовності. Здатність усвідомлено ставитися до історичної пам'яті як частини культурного капіталу, формувати на її основі соціально-моральної позиції особистості.	роботи
ППП 2.1.07	Знання змісту історичної освіти та методологічних засад навчання історії України у загальноосвітній школі як предметної галузі. Здатність до проектування навчального процесу відповідно до вимог історичного компоненту Державного стандарту та теоретичних основ історичної дидактики. Здатність працювати на уроках з компетентнісно орієнтованими методиками навчання; визначати способи формування; критерії моніторингу та оцінювання історичної компетентності учнів.	Здатність демонструвати систему знань історичного, методичного, методологічного, психологічного і технологічного характеру та здатність застосовувати їх у професійній діяльності. Здатність до проектування навчального процесу відповідно до вимог історичного компоненту Державного стандарту та теоретичних основ історичної дидактики. Уміння конкретизувати мету навчання за класами, курсами, розділами й темами, відповідно до вікової категорії учнів. Здатність реалізувати міжпредметні зв'язки та застосовувати комп'ютерні технології, технології дистанційного навчання, модульно-тьюторську систему навчання, технологію ситуативного навчання, дослідницьких проектів, технологій навчання у співробітництві тощо, як інструментів пізнання. Здатність демонструвати індивідуальні навички методичної діяльності, здатність аналізувати результати своєї навчальної та практичної діяльності, прагнення до саморозвитку і самовдосконалення у професійній діяльності.	Методика навчання історії України
ППП 2.1.08	Знання змісту історичної освіти та методологічних засад навчання всесвітньої історії у загальноосвітній школі як предметної галузі. Здатність до проектування навчального процесу відповідно до вимог історичного компоненту Державного стандарту та теоретичних основ історичної дидактики. Здатність працювати на уроках з компетентнісно орієнтованими	Знання предмета, цілей, завдань, змісту шкільної історичної освіти, наукових засад предметної методики, теоретичних основ дидактики. Знання структури предметно-історичної компетентності учнів основної та старшої школи. Здатність реалізувати міжпредметні зв'язки та застосовувати комп'ютерні технології, технології дистанційного навчання, модульно-тьюторську систему навчання, технологію ситуативного навчання, дослідницьких проектів, технологій навчання у співробітництві тощо, як інструментів пізнання. Готовність формувати в учнів систему предметних компетенцій (просторову, хронологічну, логічну, інформаційну, аксіологічну). Здатність демонструвати індивідуальні навички методичної діяльності,	Методика навчання всесвітньої історії

	методиками навчання; визначати способи формування; критерії моніторингу та оцінювання історичної компетентності учнів.	здатність аналізувати результати своєї навчальної та практичної діяльності, прагнення до саморозвитку і самовдосконалення у професійній діяльності.	
ППП 2.1.09	Розуміння динаміки розвитку освіти в історичній ретроспективі. Здатність систематизувати і класифікувати історико-педагогічні знання, давати об'єктивну оцінку педагогічним явищам. Оволодівати навичками ефективної самостійної роботи з першоджерелами, науковою історико-педагогічною літературою.	Знання специфіки предмета, завдань та місця історії педагогіки в системі гуманітарних наук; основних шляхів та закономірностей розвитку виховання, школи і педагогічної думки у різні історичні періоди. Здатність робити історико-культурний порівняльний аналіз педагогічних поглядів та педагогічних течій. Уміння застосовувати кращі здобутки педагогічної мудрості у своїй майбутній професійній діяльності; послуговуватися методами ретроспективного аналізу історико-педагогічних явищ і фактів. Здатність осмислювати, аналізувати історію педагогічної думки та використовувати знання на гностичному, комунікативному, операційному рівнях навчальної та професійної діяльності	Історія педагогіки
ППП 2.1.10	Знання теоретичних основ педагогічної майстерності та виховної роботи у школі. Знання педагогічної культури, культури мовлення, взаємодії; основи такту, уваги та спостережливості; основи творчості та мистецтва; елементи акторської та режисерської майстерності. Здатність формувати та демонструвати навички управління власним психічним станом, мовою, засобами вербального та невербального педагогічного впливу, риторичними навичками.	Знання теоретичних положень основ виховної роботи, ефективних шляхів впливу на розвиток особистості, стратегії координування виховних впливів педагогів, сім'ї, громадськості. Знання особливостей дітей різних вікових груп, методики роботи з різними категоріями дітей; особливостей проведення колективних творчих справ, педагогічної культури, культури мовлення та культури взаємодії; техніки мовлення та невербального спілкування. Уміння здійснювати виховний вплив на особистість та учнівський колектив; конструювати оригінальні педагогічно доцільні прийоми взаємодії; добирати раціональні види виховної роботи для вихованців; прогнозувати розвиток особистості з орієнтацією на позитивне. Уміння застосовувати нормативно-правову базу для соціального захисту дітей, охорони дитинства. Готовність до виконання виховної та розвиваючої функції діяльності учителя, здатність до саморозвитку та самовдосконалення.	Методика виховної роботи та основи педагогічної майстерності
2.2 Науково-предметна підготовка			
НПП 2.2.01	Розуміння наукових підходів до вивчення історії слов'янських народів, що склалися у вітчизняній та зарубіжній історіографії. Здатність застосовувати	Знання джерел, основних понять і термінів з історії слов'янських народів. Знання стану внутрішньої і зовнішньої політики кожної країни, основних тенденцій їх розвитку у різні періоди їх історії, основної хронології подій. Уміння аналізувати головні події в історії слов'янських народів, локалізувати історичні події та об'єкти	Історія слов'янських народів

	базовий понятійний апарат дисципліни, визначати особливості розвитку кожної із слов'янських країн Центральної та Південної Європи, вплив досвіду їх історичного розвитку на сьогодення. Здатність демонструвати об'єктивний, багатоваріантний підхід до вивчення й трактування історії слов'янських народів.	на карті, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між історичними подіями та явищами. Здатність демонструвати практичні навички роботи з історичними документами, науковою літературою, періодичними виданнями. Здатність оцінювати роль слов'янських народів у всесвітній історії. Здатність демонструвати мотивацію до поглиблення інструментальних знань та когнітивних умінь для подальшого вивчення вітчизняної та світової історії	
НПП 2.2.02	Розуміння соціальної основи історичного знання, його теоретичних та методологічних принципів, історіографії з предмету, знання джерельної бази історичних досліджень Нового часу. Здатність визначати основні рушійні сили розвитку, фактологію історичного процесу західного суспільства XVII – на початку XX ст.; локалізувати історичні події та об'єкти на карті, оцінювати зміни в геополітичному контексті.	Конкретно-історичні знання щодо перебігу основних подій суспільно-політичного процесу, загальних тенденцій формування системи міжнародних відносин, соціально-економічних змін, основних етапів духовного і культурного життя країн Західної Європи та Північної Америки. Здатність визначати основні рушійні сили розвитку, фактологію історичного процесу західного суспільства XVII – на початку XX ст. Уміння критично опрацьовувати рекомендовані джерела та літературу, фактологічний матеріал, використовувати у практиці навчальній та професійній діяльності. Здатність демонструвати об'єктивний, багатоваріантний підхід до вивчення й трактування нової історії країн Європи і Америки.	Нова історія країн Європи і Америки
НПП 2.2.03	Розуміння соціальної основи історичного знання, його теоретичних та методологічних принципів, історіографії з предмету, знання джерельної бази історичних досліджень Новітнього часу. Здатність визначати основні рушійні сили розвитку, фактологію історичного процесу західного суспільства XX – на початку XXI ст.; локалізувати історичні події та об'єкти на карті, оцінювати зміни в	Знання наукової періодизації, етапів і процесів історії країн Західної Європи та Північної Америки після Першої світової війни до сучасності; спільних і відмінних рис їх історичного розвитку, хронології найголовніших подій і політичну географію країн цих регіонів; джерел і літератури з проблем курсу. Здатність визначати основні рушійні сили розвитку історичного процесу західного суспільства XX – початку XXI ст. Уміння критично опрацьовувати рекомендовані джерела та літературу, фактологічний матеріал, використовувати у практиці навчальній та професійній діяльності. Здатність визначати зміни в економічному розвитку та соціальній структурі, особливості урбанізаційних процесів, партійно-політичних відносин, зовнішньополітичних процесів у контексті формування геополітичної карти світу. Здатність демонструвати об'єктивний,	Новітня історія країн Європи та Америки

	геополітичному контексті.	багатоваріантний підхід до вивчення й трактування новітньої історії країн Європи і Америки.	
НПП 2.2.04	Розуміння цивілізаційних основ країн Азії та Африки їх орієнтацію, систему цінностей, пріоритети, структуру, проблеми релігії, культури, менталітету. Здатність характеризувати загальні тенденції історичного розвитку країн Азії, Африки в новий час; визначати національно особливі риси, характерні для окремої країни або групи країн, робити диференційований порівняльно-історичний аналіз рівня соціально-економічного, суспільно-політичного і культурного розвитку цих країн.	Знання предмету, періодизації, основних рушійних сил розвитку історичного процесу нової історії країн регіону. Здатність характеризувати суспільний лад і політичну карту Азії і Африки з XVI ст. до початку XX ст.; особливості розвитку країн Азії і Африки в новий час. Уміння визначати та аналізувати основні проблеми і події політичної історії в країнах Азії і Африки, особливості соціально-економічного і культурного розвитку окремих регіонів, вплив на нього колоніальної системи, релігійні особливості окремих країн та зміни, які відбулися у ході формування геополітичної карти світу. Здатність застосовувати когнітивні уміння для встановлення міжпредметних зв'язків; локалізувати історичні події та об'єкти на карті; оцінювати зміни в геополітичному контексті; визначати місце і роль кожної з країн у системі міжнародних відносин на відповідному історичному відрізку часу. Готовність викладати історію країн Азії, Африки та Латинської Америки як складову частину курсу загальної історії в загальноосвітній школі.	Нова історія країн Азії та Африки
НПП 2.2.05	Розуміння цивілізаційних основ країн Азії та Африки їх орієнтацію, систему цінностей, пріоритети, структуру, проблеми релігії, культури, менталітету. Здатність характеризувати загальні тенденції історичного розвитку країн Азії, Африки в новітній час; визначати національно особливі риси, характерні для окремої країни або групи країн, робити диференційований порівняльно-історичний аналіз рівня соціально-економічного, суспільно-політичного і культурного розвитку цих країн.	Знання предмету, періодизації, основних рушійних сил розвитку історичного процесу новітньої історії країн регіону. Здатність характеризувати суспільний лад і політичну карту Азії і Африки XX – XXI ст., особливості розвитку країн Азії і Африки в новітній час. Уміння визначати та аналізувати основні проблеми і події політичної історії в країнах Азії і Африки, особливості соціально-економічного і культурного розвитку окремих регіонів, вплив на нього колоніальної системи, релігійні особливості окремих країн та зміни, які відбулися у ході формування геополітичної карти світу. Здатність застосовувати когнітивні уміння для встановлення міжпредметних зв'язків; локалізувати історичні події та об'єкти на карті; оцінювати зміни в геополітичному контексті; визначати місце і роль кожної з країн у системі міжнародних відносин на відповідному історичному відрізку часу. Готовність викладати історію країн Азії, Африки та Латинської Америки як складову частину курсу загальної історії в загальноосвітній школі.	Новітня історія країн Азії та Африки
НПП 2.2.06	Здатність практично послуговуватись методами історичного дослідження;	Знання основних етапів розвитку національної історіографії та головних історичних концепцій, які відповідали певним історичним періодам. Розуміння основних понять, категорій та	Історіографія історії України

	застосовувати наукову критику до аналізу поглядів дослідників минулого, робити власні узагальнення щодо теоретичного і методичного рівня наукових праць з історії України. Здатність отримувати знання з різних комунікативних потоків, працювати з джерелами історичної інформації, використовувати високі стандарти текстового аналізу.	дефініцій, їх загальнонаукове та прикладне смислове навантаження в контексті курсу. Володіння теоретичними та методологічними засадами історіописання, знання представників української історичної науки, їх головних творів, здатність характеризувати концептуальні засади історичних шкіл. Здатність застосовувати когнітивні уміння для встановлення міжпредметних зв'язків. Вміння демонструвати мотивацію до поглиблення інструментальних знань та когнітивних умінь для подальшого вивчення вітчизняної та світової історії. Здатність використовувати історіографічні знання при написанні курсових робіт та наукових текстів; застосовувати набуті історіографічні знання в професійній діяльності, суспільному житті та громадсько-виховній роботі.	
НПП 2.2.07	Здатність характеризувати різні групи джерел; визначати репрезентативність джерел, їх достовірність та значення; робити узагальнюючі висновки; застосовувати теоретичні знання у всіх видах джерелознавчого аналізу; володіти методикою пошуку, опрацювання і використання історичних джерел.	Знання предмету і теорії історичного джерелознавства, природи джерел, їх зміст та інформативний потенціал. Знання основних етапів розвитку історичного джерелознавства, його методичних засад; класифікацію історичних джерел, їх особливості. Здатність демонструвати сформовані системні навички аналізу джерел з історії України, самостійного осмислення закономірностей історичного розвитку. Здатність застосувати сучасні методи джерелознавства у навчальній та професійній діяльності. Вміння демонструвати мотивацію до поглиблення інструментальних знань та когнітивних умінь для подальшого вивчення вітчизняної та світової історії, встановлення між предметних зв'язків.	Джерелознавство історії України
НПП 2.2.08	Знання загальних засад архівознавства як науки, головних понять та термінології, основних етапів історії архівної справи, систему організації архівної справи в Україні. Здатність професійно використовувати інформацію архівних документів, застосовувати сучасні інформаційні технології в архівній справі.	Знання історії архівної справи в Україні, нормативної основи організації архівної справи в Україні. Знання специфіки складу і змісту Національного архівного фонду України системи архівних установ України, виробничих підрозділів архіву, основних архівних технологій. Розуміння організації архівних документів в Україні, технології зберігання документів в архівах, специфіку обліку та принципи і методів використання архівної інформації Здатність демонструвати навички раціонального пошуку, відбору, аналітичного дослідження архівних документів методикою їх використання у науково-дослідній, навчальній та науково-популяризаторській роботі за професійною спрямованістю.	Архівознавство
НПП 2.2.09	Знання принципів класифікації музеїв; основні принципи	Знання витоків музейної справи в історії культури, особливостей вітчизняного музеєзнавства на всіх етапах розвитку, основних	Основи історичного музеєзнавства

	добору музейних експонатів; головні засади фондоутворення і засоби збереження фондів музеїв; основні методи побудови експозицій, головні ідеї і засади музейної педагогіки. Здатність використовувати експозиції історичних і етнографічних, а також краєзнавчих музеїв у навчально-виховному процесі, позакласній культурно-освітній роботі сучасної національної школи України.	напрямів фондової, науково-дослідницької роботи в музейних установах, засобів передачі культурних знань. Уміння аналізувати внутрішню організацію музеїв, систему наукового комплектування музейних фондів, документування та зберігання колекцій. Здатність каталогізувати музейні предмети; демонструвати уміння навички складання тематико-експозиційного плану; скласти супровідні тексти та фотоматеріали музейної експозиції; мати навички проведення музейної екскурсії Здатність продемонструвати когнітивні уміння на навчальній практиці та в професійній діяльності.	
НПП 2.2.10	Знання історичного краєзнавства та історичної регіоналістики. Здатність виявляти культуру міжрегіонального спілкування та міжетнічної толерантності. Здатність застосовувати навички історичного дослідження, готовність до проведення пошуково-краєзнавчої роботи в школі, залучення до неї молоді.	Знання теоретичних основ історичного краєзнавства: (форм, методів, напрямів, джерел). Спроможність виробляти систему знань з історії, культури, економіки, природознавства рідного краю, проводити краєзнавчу роботу у професійній діяльності. Готовність до вдосконалення навичок історичного дослідження шляхом пошуково-краєзнавчої роботи. Здатність пропагувати історичні і культурні надбання українського народу, з метою формування культурно-історичної самоідентифікації.	Історичне краєзнавство
НПП 2.2.11	Знання та здатність аналізувати основні проблеми антропогенезу – різноманітні теорії походження людини; основні етапи антропо- та соціогенезу; основні та допоміжні форми господарства на різних етапах розвитку первісного суспільства; причини й наслідки першого та другого розподілу праці; характерні риси кожного етапу розвитку історії первісного суспільства; причини занепаду	Знання основних видів джерел з історії первісного суспільства, загальної історіографії, хронології та періодизації первісної історії; основних етапів антропогенезу та напрямків розвитку первісних суспільств, механізмів утворення соціальних інститутів первісної епохи. Уміння аналізувати сучасні концепції історичного розвитку людства в первісну добу, екологічні та соціальні аспекти антропосоціогенезу, визначати місце первісної історії в історичному процесі. Спроможність демонструвати власну позицію щодо дискусійних питань історії первісного суспільства.	Історія первісного суспільства

	первісного суспільства та переходу людства до стратифікованих форм життя.		
III. Дисципліни вільного вибору студента			
Дисципліни спеціалізації «Географія»			
ВВ 2.01.	Знання про властивості атмосфери Землі як невід'ємного елементу географічного середовища; Здатність розуміти природу атмосферних явищ, їх фізичну сутність, міру впливу на інші природні процеси, на екологічний стан довкілля. Здатність володіти методами спостережень за станом атмосфери, метеорологічними приладами, виконувати метеорологічні спостереження на практиці, застосовувати когнітивні уміння у педагогічній діяльності.	Знання і розуміння основних понять метеорологічного змісту, сутність завдань метеорології як науки, їх практичної значимості. Знання особливостей будови атмосфери, розподілу метеовеличин у просторі й часі, уміння пояснювати хід атмосферних процесів, природу атмосферних явищ. Здатність володіти методами спостережень за станом атмосфери, уміння виконувати елементарні метеоспостереження, аналізувати їх результати, складати опис погоди. Здатність характеризувати чинники кліматотворення, вивчити особливості кліматів Землі, уміти складати кліматичні характеристики, працювати з кліматичними картами. Здатність володіти методами спостережень за станом атмосфери, метеорологічними приладами, виконувати метеорологічні спостереження на практиці, застосовувати когнітивні уміння у педагогічній діяльності.	Метеорологія
ВВ 2.02	Здатність розуміти і виділяти типи картографічних творів, їхню математичну основу, способи картографічного зображення, засоби укладання, генералізації, оформлення, методи використання карт і атласів у географії. Здатність читати, аналізувати, досліджувати та оцінювати географічні та тематичні карти для отримання інформації о місцевості; знати способи картографічного зображення і основи проектування карт.	Знання теоретичних основ картографії як науки, способів картографічного зображення та основ проектування карт; видів і способів топографічних зйомок. Здатність до використання методики топографічних зйомок місцевості та основ проектування карт на практиці. Здатність визначати відстані на місцевості, різні координати (географічні, прямокутні та полярні і біполярні), читати, аналізувати, досліджувати та оцінювати загальногеографічні та тематичні карти для отримання інформації про місцевість; виконувати геодезичними приладами (простими та високої точності) зйомки місцевості; використовувати різні картографічні проекції для побудови географічної карти. Здатність продемонструвати когнітивні уміння на навчальній практиці та в професійній діяльності.	Картографія з основами топографії
ВВ 2.03	Здатність аналізувати вплив геологічних процесів на формування земної кори; визначати види мінералів за їх властивостями; робити	Знання про геосфери Землі та їх основні фізико-хімічні властивості. Знання про минуле земної кори та біологічного світу, який населяв її в той чи інший проміжок геологічного часу. Знання про дослідження геохімічних властивостей довкілля, особливо міграції хімічних елементів у різних	Геологія з основами геохімії

	оцінку наслідків дії техногенних факторів на геологічне середовище. Здатність правильно інтерпретувати геохімічні дані при вирішенні екологічних задач, оцінювати можливі наслідки впливу на довкілля техногенних процесів.	компонентах навколишнього середовища, про стійкість природних геосистем до антропогенних впливів, законів функціонування геосистем, суті і механізмів стійкості геосистем. Здатність визначати елементи обмеження та симетрії кристалів, мати уяву про утворення та класифікацію мінералів і гірських порід. Здатність розуміти різні геологічні процеси та їх наслідки; комплексно характеризувати геосистеми різного рангу, що знаходяться у глибокому взаємозв'язку; розглянути характер функціонування природних геосистем в часі і просторі; демонструвати знання основ досліджень геохімічних властивостей навколишнього середовища; уміння визначити стійкість природних геосистем до техногенних впливів.	
ВВ 2.04	Розуміння методологічних принципів сучасної географічної науки та основних теоретико-методологічних проблем землезнавства. Здатність користуватися джерелами інформації про земні процеси та фундаментальними знаннями для пояснення фізико-географічних процесів та явищ, зокрема у геоєкологічних проблемах. Готовність до охорони природи та раціонального використання природних ресурсів.	Знання теоретичних основ сучасного землезнавства, розуміння загальних закономірностей будови, розвитку і функціонування географічної оболонки як цілісної системи. Розуміння закономірностей будови, динаміки і розвитку географічної оболонки для розробки системи оптимального управління процесами, що відбуваються у географічному середовищі, та раціональної організації природокористування. Володіння методикою визначення меж географічних оболонок Землі. Уміння розрізняти основні докази, наслідки та характеристики добового та річного рухів Землі; будувати графіки та діаграми, що демонструють основні показники складових географічної оболонки; складати схеми кругообігу води та картосхеми поширення географічних процесів і явищ у географічній оболонці; встановлювати основні чинники впливу на складові географічної оболонки; орієнтуватися в положення основних номенклатурних об'єктів (мисів, морів, заток, проток, річок, гір, озер, пустель та ін.).	Загальне землезнавство

ВВ 2.05	Здатність до засвоєння та вільного оперування головними поняттями в геосистематології. Здатність демонструвати навички в картографуванні фізико-географічних об'єктів та вміння показувати їх на загально-географічних картах світу. Здатність аналізувати та характеризувати фізико-географічні особливості фізико-географічних країн; вільно володіти фізико-географічною номенклатурою та вміти знаходити і показувати їх на загально-географічних картах.	Знання загальних закономірностей просторової диференціації географічної оболонки та прояву їх особливостей у межах окремих океанів, материків та фізико-географічних регіонів. Розуміння загальних географічних закономірностей формування природних умов Землі на основі вивчення подібних і відмінних рис природи материків та океанів. Здатність вироблення навичок вільного орієнтування на загально-географічних картах та вміння показувати на них елементи фізико-географічної номенклатури. Здатність оцінювати сучасний стан природних систем в залежності від природних умов.	Географія материків і океанів
ВВ 2.06	Знання змісту географічної освіти та методологічних засад навчання географії у загальноосвітній школі як предметної галузі. Здатність до проектування навчального процесу відповідно до вимог Державного стандарту та теоретичних основ предметної дидактики. Здатність працювати на уроках з компетентнісно орієнтованими методиками навчання; визначати способи формування; критерії моніторингу та оцінювання географічної компетентності учнів.	Знання предмета, цілей, завдань, закономірностей навчання географії, наукових засад предметної методики, теоретичних основ дидактики. Уміння планувати педагогічну діяльність, складати тематично-поурочні плани, проектувати уроки різних типів та позакласну роботу; бути спроможними аналізувати елементи навчально-виховного процесу, досліджувати педагогічні явища з метою розв'язання педагогічних проблем. Уміння готувати виховні заходи для організації позакласної роботи, виготовляти та застосовувати прості наочні посібники, вести педагогічне спостереження, брати участь в експериментальній роботі. Здатність передбачати та прогнозувати результати навчання, вносити корективи в педагогічну діяльність.	Методика навчання географії
ВВ 2.07	Здатність орієнтуватися у сучасних предметних напрямках географічної науки та методах її дослідження, що апробовані для території України. Обґрунтувати сучасні (новітні) теоретико-методологічні та методичні виміри вивчення природних	Знання компонентної структури природного навколишнього середовища України; основних сучасних теоретико-методологічних положень фізико-географічного аналізу території. Уміння виявляти регіональні особливості природних умов України; аналізувати екологічні питання стану довкілля; обґрунтовувати сучасні (новітні) теоретико-методологічні та методичні виміри вивчення природних умов і природних ресурсів України. Уміння застосовувати новітні методи дослідження – загальнонаукові	Фізична географія України

	умов і природних ресурсів України. Здатність виявляти регіональні особливості природних умов України.	(ретроспективний, системний, структурний), дисциплінарні (аналіз літературних джерел, природних аналогій, картографічний, статистичний, польових фізико-географічних досліджень), міждисциплінарні (моделювання, математичного картографування). Здатність аналізувати екологічні питання стану довкілля; структури природоохоронного фонду та раціональне використання і охорона природи України.	
ВВ 2.08	Здатність володіти теорією краєзнавчо-туристичної діяльності та застосовувати її в практичній діяльності. Здатність складати картки краєзнавчих об'єктів; формувати практичні навички збору, упорядкування і використання краєзнавчих матеріалів; працювати з джерелами краєзнавчої інформації. Готовність застосовувати методичні прийоми проведення краєзнавчих експедицій.	Знання теоретико-методологічних основ краєзнавчо-туристичної роботи; історії формування та розвитку краєзнавства і туризму, методичних аспектів організації та проведення туристичних походів. Розуміння місця і ролі географічного краєзнавства в системі шкільної освіти, форм організації та методів реалізації краєзнавчої роботи в школі. Здатність використовувати краєзнавчий матеріал при викладанні шкільного курсу географії; виконувати краєзнавчі дослідження; організовувати роботу туристичного гуртка та туристичні подорожі школярів, оформляти шкільні краєзнавчі музеї; організовувати екологічний туризм на природоохоронних територіях; розробляти туристичні маршрути.	Краєзнавство і туризм
ВВ 2.09	Здатність аналізувати загальні закономірності та регіональну диференціацію економічних і соціальних процесів в Україні. Здатність оцінювати стан сучасного суспільно-географічного положення України та її природно-ресурсного потенціалу; викреслювати статево-вікову піраміду населення України і описувати її; характеризувати розвиток і розміщення провідних галузей і міжгалузевих комплексів і економічних регіонів; складати картосхеми та економіко- і соціально-географічні характеристики окремих регіонів України.	Знання предмету, змісту і методів економічної і соціальної географії України. Знання особливостей суспільно-географічного положення України і його впливу на розвиток її економіки; природно-ресурсного потенціалу держави і проблем його освоєння; характеристики народу України, демографічних проблем і перспектив; територіальної організації господарства держави і її окремих регіонів. Уміння аналізувати загальні закономірності та регіональну диференціацію економічних і соціальних процесів в Україні. Вміння давати оцінку сучасного суспільно-географічного положення України та її природно-ресурсного потенціалу; викреслювати статево-вікову піраміду населення України і описувати її; характеризувати розвиток і розміщення провідних галузей і міжгалузевих комплексів і економічних регіонів; складати картосхеми та економіко- і соціально-географічні характеристики окремих регіонів України. Уміння виконувати комплексний суспільно-географічний аналіз економічних районів та визначати проблеми і перспективи їх розвитку. Здатність досліджувати проблеми регіоналізації України, виходячи з об'єктивно складених історичних, природно-ресурсних, демографічних	Економічна і соціальна географія України

		та соціально-економічних передумов із урахуванням розвитку України як суверенної держави.	
ВВ 2.10	Готовність застосовувати сучасні методи дослідження і аналізу ризиків, загроз і небезпек на робочих місцях та виробничих об'єктах. Здатність обґрунтовувати і розробляти безпечні технології (в галузі діяльності); вибирати оптимальні умови і режими праці, проектувати зразки техніки і робочих місць на основі сучасних технологічних та наукових досягнень в галузі охорони праці.	Знання основ збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей; законодавчої і нормативно-правової бази з охорони праці, основних причин травматизму і професійних захворювань працівників, методів їх зниження, основних принципів організації робочого процесу. Уміння застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності; користуватися законодавчими і нормативно-правовими актами з охорони праці; аналізувати умови, визначати соціально-економічну ефективність заходів для поліпшення умов праці на робочих місцях. Здатність використовувати знання законів про охорону праці при організації безпечної та здорової роботи, навчально-виховного процесу згідно свого фахового спрямування.	Охорона праці та безпека життєдіяльності
ВВ 2.11	Знання наукових засад побудови освітнього процесу з використанням інформаційних технологій, їх розумного застосування в роботі з учнями, впливу освітньо-інформаційного середовища на різні сторони розвитку особистості дошкільника. Здатність застосовувати інформаційні технології в освітньо-виховному процесі.	Знання основних тенденцій інформатизації освіти, вимог до вчителя в інформаційному суспільстві, правил та норм роботи з комп'ютерною технікою, основних способів використання інформаційно-комунікаційних технологій в професійній діяльності – вимог до створення та застосування ІКТ в навчально-виховному процесі. Уміння ефективно працювати з основними програмними пакетами Windows 2007: Word, PowerPoint, Excel, Access, MovieMaker; раціонально використовувати комп'ютерну техніку та мережу Інтернет, добирати та створювати програмні дидактичні засоби для школярів, раціонально застосовувати ІКТ під час підготовки та проведення уроків та інших форм організації навчально-виховного процесу, компетентність у сфері інновацій та вдосконалення.	ІКТ технології в галузі
ВВ 2.12	Знання основних тенденцій розвитку сучасного релігієзнавства та історії релігій. Здатність	Знання основних категорій, принципів, методів релігієзнавства; походження, структури, функцій релігії, особливостей первісних вірувань, національних, світових релігій, неорелігій. Розуміння конституційно-правових основи	Релігієзнавство

	досліджувати соціальні явища, використовуючи знання релігієзнавства, аналізувати основні процеси та явища зовнішнього та внутрішнього світу людини. Здатність обґрунтовувати філософські, соціальні, політичні та правові особливості українського релігійного і світського суспільного життя та української національної ідеї. Уміння визначати засоби перетворення дійсності за допомогою релігієзнавчого знання.	забезпечення свободи совісті в Україні, особливостей конфесійного життя сучасної України. Здатність оперувати категоріальним апаратом релігієзнавчої науки, критично аналізувати підходи до релігії, розглядати релігію як цілісне явище через єдність її складових, виокремлювати догматичні та культові особливості конкретних релігій, порівнювати різні релігії в контексті культури, з'ясовувати суттєві світоглядні питання в контексті релігії та вільнодумства. Здатність формувати власну позицію щодо оцінки ролі релігії у сучасному світі; засвоїти та використовувати на практиці світоглядно-гуманістичний зміст релігієзнавства, його людинотворчу природу.	
ВВ 2.13	Знання сутності політики як явища соціального і духовного буття людини, її специфіки і місця в системі культури, основні положення різних політичних вчень. Здатність визначати суттєві ознаки і типологію сучасних політичних систем та їх елементів, аналізувати сучасні тенденції політичного життя України та міжнародних політичних відносин, Оцінювати вимоги основних вітчизняних та міжнародних нормативно-правових актів у політичній сфері.	Знання основних закономірностей діяльності з керівництва і управління суспільними процесами на основі публічної влади, основних понять і категорій політичної науки, методів політичних досліджень, особливостей функціонування сучасних політичних інститутів, форм держав, історії політичної думки. Уміння самостійно аналізувати причини і наслідки політичних явищ і процесів, роль в них ідеологічних чинників, традицій, уявлень і переконань громадян. Здатність виявляти важливість загальнолюдських цінностей свободи, рівності, справедливості, демократії, миру тощо. Здатність займати в суспільстві активну громадянську позицію, протистояти спробам маніпулювання масовою та індивідуальною свідомістю членів суспільства, застосовувати когнітивні уміння на практиці	Політологія
ВВ 2.14	Знання актуальних проблем сучасної етнографії та українознавства. Здатність здійснювати історичний та етнологічний аналіз явищ та процесів; самостійно працювати з етнографічними, фольклорними, історичними джерелами та літературою. Здатність узагальнювати	Знання концептуальних основ курсу, розуміння актуальних проблем сучасного народознавства. Знання своєрідності українського етносу, етнічної історії національних груп України, принципів етнографічного районування українського населення та особливостей окремих етнографічних груп. Знання здобутків культури українців. Уміння користуватися набутими теоретичними знаннями з усіх галузей українознавства, використовувати історичний досвід українського народу в сфері культури, в професійній діяльності та особистому житті. Уміння виявити досвід поколінь та історичні уроки розвитку	Українознавство

	знання, отриманих з різних комунікативних потоків, працювати з джерелами етнографічної інформації, використовувати високі стандарти текстового аналізу.	етнонації, орієнтуватися в сучасних етнопроцесах в Україні, формулювати власну оцінку щодо їх інтенсивності, форм вияву, позитивного чи негативного впливу на соціокультурний простір держави. Готовність постійно збагачувати свій кругозір надбаннями української культури, вирішувати складні завдання формування сучасного націєпростору.	
Практична підготовка			
П 01	Здатність оволодіння знаннями практично розрізняти пам'ятки археології; культуру носіїв певної археологічної культури (відповідно до об'єкту запланованих розкопок чи розвідок); Здатність розрізняти комплекс археологічних пам'яток за допомогою спеціальних методів дослідження. Розуміти та застосовувати послідовність проведення археологічних досліджень. Готовність до добору репродукцій, фотографій, електронних презентацій, побудові екскурсії для школярів до археологічної пам'ятки.	Знання теоретичних основ наукового вивчення археологічних пам'яток різних категорій. Розуміння правил первинної обробки отриманих матеріалів, складання польових описів, зберігання і транспортування артефактів. Уміння працювати з археологічними пам'ятками в природному географічному оточенні, визначати їх фаціальну належність (поселення, стоянка, курганий могильник та ін.); особливості залягання культурного шару, володіння способами і методиками його вивчення. Уміння складання планів пам'яток, що вивчаються, фіксації культурного шару, розмірів, опису процесу роботи (ведення щоденника), окремих об'єктів, поховань і стратиграфічної ситуації. Уміння облаштовувати польовий табір, організовувати його функціонування і життєзабезпечення; оформляти результати польових досліджень у вигляді звіту. Готовність використовувати набуті когнітивні уміння на практиці у професійній діяльності.	Археологічна
П 02	Здатність до безпосередньої роботи (за індивідуальною програмою) у відділах архіву з його фондами і колекціями; аналітичної і синтетичної критики архівних документів та матеріалів. Здатність демонструвати раціональні прийоми пошуку, відбору, аналітичної і синтетичної критики предметів музейного значення, методику їх використання у науково-дослідній, виховній та практичній роботі за	Знання організації архівів і музеїв в Україні, напрямів та форми їх роботи щодо комплектування, обробки, систематизації, обліку, зберігання та використання архівних документів і музейних експонатів. Набуття навичок раціонального пошуку, відбору, аналітичного дослідження архівних документів і музейних експонатів, методики їх використання у науково-дослідній, навчально-виховній та науково-популяризаторській роботі за професійною спрямованістю, практичний досвід індивідуальної та групової роботи. Здатність до самоорганізації, систематичного набуття й поповнення знань, вмінь і навичок роботи за обраним фахом. Здійснення адекватної самооцінки, здатність до рефлексії діяльності. Готовність використовувати набуті когнітивні уміння на практиці у професійній діяльності.	Музейно-архівна

	професійною спрямованістю.		
П 03	Здатність вивчати природні та соціально-економічні особливості місцевості.; визначати тип рельєфу та основних його форм; визначати координати об'єктів місцевості, оцінювати ступінь антропогенного впливу на місцевість.; користуватися картою, застосовувати картографічні твори на місцевості..проводити мікрокліматичні та гідрологічні спостереження, визначати особливості рельєфу, його змін під впливом природних та антропогенних чинників	Знання теоретичних основ навчальних курсів «Геології з основами геохімії», «Картографії з основами топографії». Здатність користуватися картою, застосовувати картографічні твори на місцевості. Знання будови та принципів роботи мензули, бусолі Стефана, теодоліту, нівеліру. Здатність працювати з гірничим компасом і орієнтуватися на місцевості; описувати природні об'єкти і явища, показувати результати діяльності ендегенних та екзогенних процесів.; визначати діагностичні властивості мінералів та гірських порід. Знання теоретичних основ курсу «Загальне землезнавство». Розуміння планетарних особливостей Землі, історію її формування та розвитку; характеристики Землі з позицій геосферного, геокомпонентного та геосистемного трактування. Зданість проводити мікрокліматичні та гідрологічні спостереження, визначати особливості рельєфу, його змін під впливом природних та антропогенних чинників. Самостійно досліджувати природні об'єкти та процеси в польових умовах, описувати, аналізувати, документувати і звітувати про результати. Готовність використовувати когнітивні уміння у професійній діяльності	Географічна
П 04	Здатність демонструвати зв'язок теоретичних знань фахових дисциплін з реальним педагогічним процесом; використання їх у розв'язанні конкретних навчальних, розвивальних та виховальних завдань. Здатність проводити уроки з використанням сучасних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Готовність діяти з урахуванням соціальної відповідальності та громадянських та професійних зобов'язань; здійснювати рефлексію педагогічної діяльності.	Знання особливостей організації педагогічного процесу в навчальному закладі, стратегічні цілі навчання. Знання теоретичних основ дидактики та базових знань спеціальності. Здатність переносити вміння та здібності в контекст нової ситуації, організовувати навчально-пізнавальну діяльність учнів. Здатність проводити психолого-педагогічні спостереження за учнями класу, виявляти їхні вікові та індивідуальні особливості, рівень розвитку, рівень вихованості організаційні форми; підбирати методи й засоби проведення уроків у відповідності з дидактичними принципами навчання, враховуючи вікові, психологічні особливості учнів й конкретні умови навчання. Уміння застосовувати інформаційно-комунікаційні технології у навчанні; стимулювати інтерес та активність учнів до засвоєння знань, розвивати їхню увагу, мислення, мовлення. Готовність до реалізації креативних, інноваційних ідей, обміну знаннями, ідеями. Здатність застосовувати технології моніторингу й оцінювання з метою діагностики навчальних досягнень учнів. Здатність працювати самостійно за індивідуальною програмою, застосовуючи гнучку схему планування практичної діяльності та самоконтролю. Готовність до самокорекції	Виробнича (педагогічна)

		педагогічної діяльності на основі вивчення передового педагогічного досвіду, до безперервного і актуального навчання.	
--	--	---	--

Керівник проектної групи (гарант освітньої програми):

кандидат історичних наук,
доцент кафедри історії України
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

Лісовська О. В.

Розробники:

Кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри історії культури та
методики навчання гуманітарних дисциплін
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини

Возна З. О.

Кандидат географічних наук,
доцент кафедри географії та
методики її навчання
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини

Кравцова І. В.